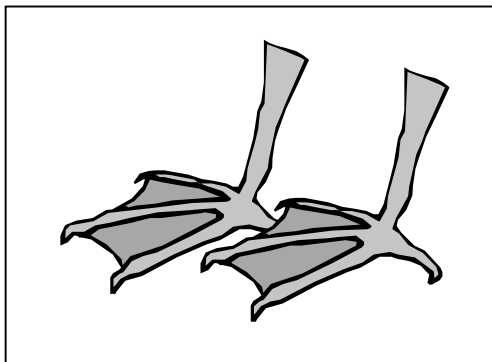

מבדקון בעלי חיים - כיתה ד'

1. לפניכם איור המתאר רגליים של בעל חיים כלשהו.

א. לאיזו מחלקה שייך בעל החיים שרגליו מוצגות באיור?

ב. סביבת החיים שלו היא :

1 ☐ מדבר.

2 ☐ חורש.

3 ☐ אגם.

4 ☐ שדה.

2. לצפרדע יש עור דק ולח. לאיזה צורך חיוני מסייע מבנה זה?

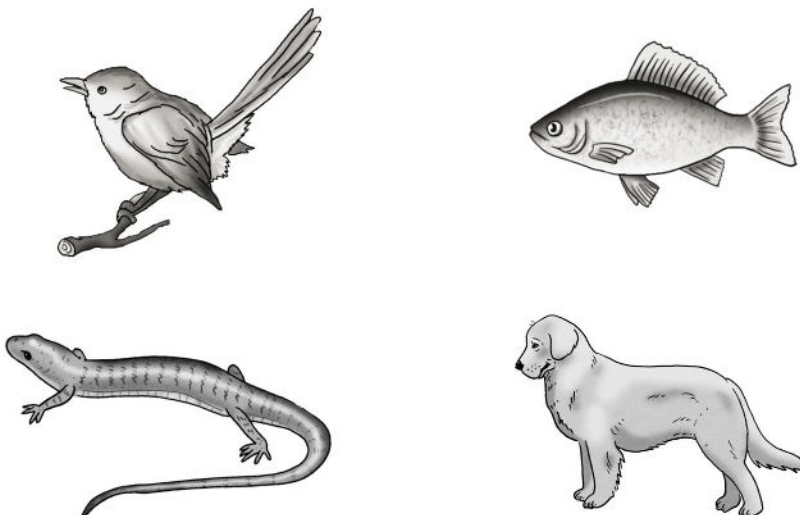
1 ☐ הגנה

2 ☐ תנועה

3 ☐ הזנה

4 ☐ נשימה

3. לפניכם איורים של ארבעה בעלי חיים.

מה משותף לארבעת בעלי החיים האלה?

- ☐₁ לכולם יש שלד פנימי.
- ☐₂ כולם בוקעים מביצה.
- ☐₃ לכולם יש אפרכסות אוזניים.
- ☐₄ כולם נושמים באמצעות ריאות.

4. תלמידים מצאו בעל חיים שאֵלָה המאפיינים שלו : צבעו שחור, יש לו שלושה חלקי גוף, זוג כנפיים וזוג מחושים.
לפי איזה מאפיין אפשר לקבוע שבעל חיים זה הוא חרק?

- ☐₁ שלושה חלקי גוף
- ☐₂ צבע גוף שחור
- ☐₃ זוג כנפיים
- ☐₄ זוג מחושים

5. לפניכם איור של פינת חי ובה מינים של בעלי חיים ממחלקות שונות.

מאיזו מחלקה יש הכי הרבה מינים בפינת החי?

.....

6. ציינו שני מאפיינים שיש רק לבעלי החיים המשתייכים למחלקת העופות.

- _____ •
- _____ •

7. יונתן הבחין בחגב העומד על האדמה בשדה. צבע החגב היה חום. מה היתרון בצבעו החום של החגב?

- ☐1 הצבע החום מגן על החגב מפני קרינת השמש.
- ☐2 הצבע החום מסווה את החגב בסביבה.
- ☐3 הצבע החום מסייע לחגב במציאת מזון.
- ☐4 הצבע החום מגן על החגב מפני הקור.

8. כדי להכיר טוב יותר את רגלי החגב, השתמשו הילדים:

- ☐1 במשקפת.
- ☐2 בזכוכית מגדלת.
- ☐3 בטלסקופ.
- ☐4 במד-טמפרטורה.

9. באיטליה יש מערה שמהקרקעית שלה משתחרר הגז פחמן דו-חמצני, שהוא גז כבד יותר מהאוויר. כתוצאה מכך, על פני הקרקע במערה נוצרת שכבת פחמן דו-חמצני בגובה של כ-30 ס"מ.
בפתח המערה ניצב שלט האוסר על המבקרים להכניס כלבים למערה, מחשש שהכלבים ייפגעו.

איזה מאפיין חיים של הכלבים עלול להיפגע אם הם ייכנסו למערה? _____

הסבירו את תשובתכם.

10. לפניכם ארבעה איורים של צמחים ושל בעלי חיים.

א. סמנו את האיור שבו מגוון המינים הגדול ביותר.

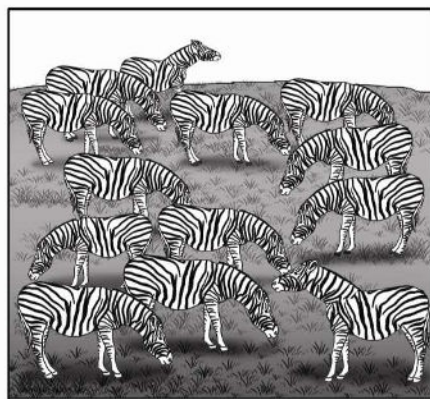
☐ 2

☐ 1

☐ 4

☐ 3

ב. כתבו לאיזו מחלקה שייכים בעלי החיים המופיעים בכל איור.

- איור 1: _____
- איור 2: _____
- איור 3: _____
- איור 4: _____

11. תלמידים התלבטו לאיזו מחלקה שייד העטלף.
איזו מתכונות העטלף מעידה על היותו שייד למחלקת היונקים?

- 1 ☐ הוא חי בסביבה יבשתית.
- 2 ☐ הוא מזין את צאצאיו בחלב.
- 3 ☐ הוא מעופף ופעיל בלילה.
- 4 ☐ הוא אינו רואה ומנווט בעזרת קולו.

12. תלמידים נדרשו למיין רשימת שמות של בעלי חיים לשתי קבוצות שונות.
מאיה הציעה למיין את השמות לשתי הקבוצות האלו:
קבוצה א' – בעלי חיים צמחוניים
קבוצה ב' – בעלי חיים החיים בים

הסבירו מהי הבעיה במיון זה.

מאגר שאלות נוספות

1. אורית הביאה לכיתה שלושה בעלי חיים שמצאה בחצר ביתה :

א. שניים מהם שייכים לאותה מחלקה.

לאיזו מחלקה? _____

ב. כתבו מאפיין אחד שיש רק לבעלי החיים השייכים למחלקה שציננתם.

.....

2. איזה משפט מתאר התאמה התנהגותית של בעל חיים לסביבתו?

- 1 ☐ לדג יש זימים המאפשרים לו לנשום במים.
- 2 ☐ הירבוע החי במדבר מסתתר במחילות בשעות היום.
- 3 ☐ לדוב הקוטב יש שכבת שומן עבה המגנה עליו מקור.
- 4 ☐ הצוואר הארוך של הגיירף מאפשר לו להגיע למזון על עצים גבוהים.

קראו את קטע המידע וענו על שאלות 3-5

אלמוגים הם יצורים ימיים חסרי חוליות. לאלמוגים יש זרועות-ציד שבעזרתן הם תופסים יצורים זעירים החיים בים ומהם הם ניזונים. **שונית אלמוגים** היא מושבה של מיליוני אלמוגים הנוצרת לאט במשך מיליוני שנים. בין האלמוגים שבשונית חיים אלפי מינים של בעלי חיים ימיים, ביניהם: צבי-ים, קיפודי-ים, נחשי-ים, חלזונות-ים, סוסוני-ים, שושנות-ים, סרטנים, תמנונים, דגים ואפילו כמה דולפינים.

שונית אלמוגים

3. כתבו מאפיין חיים אחד המתואר בקטע, **והעתיקו** את המשפט המתאר את מאפיין החיים הזה.

- מאפיין החיים: _____
- המשפט המתאר אותו: _____

4. בעלי החוליות שבשונית משתייכים לשלוש מחלקות שונות. השלימו את שמות המחלקות, וליד כל מחלקה כתבו שם של בעל חיים מן הקטע המסתייך אליה.

דוגמה: מחלקה: דגים שם בעל החיים: סוסון-ים
מחלקה: שם בעל החיים: _____
מחלקה: שם בעל החיים: _____

5. איזה משפט מתאר את מגוון המינים בשונית?

- ☐₁ האלמוגים הם חסרי חוליות ולהם זרועות-ציד.
☐₂ האלמוגים ניזונים מבעלי חיים קטנים.
☐₃ שונית האלמוגים נוצרת במשך מיליוני שנים.
☐₄ בשונית האלמוגים חיים בעלי חיים שונים.

.....

6. תלמידים ערכו תצפית מתמשכת בכלוב הארנבות שבפינת החי. הם תיעדו את התצפית במחברתם. לפניכם משפטים הלקוחים מתיעוד התצפית. קְתְבוּ ליד כל משפט איזה מאפיין חיים הוא מתאר.

לדוגמה: הארנבת שאפה ונשפה אוויר. נשימה _____

א. הארנבת המליטה שבעה גורים. _____

ב. הארנבת אכלה צמחים. _____

7. בחודשי הקיץ מופיעות להקות גדולות של מדוזות בחופי הארץ.
איזה מהמשפטים הבאים מתאר מאפיין חיים של המדוזה?

- ☐₁ למדוזה יש גוף בצורת פעמון.
☐₂ המדוזה היא בעל חיים חסר חוליות.
☐₃ המדוזה נטרפת על ידי צבים ודולפינים.
☐₄ המדוזה אוכלת סרטנים ודגים.

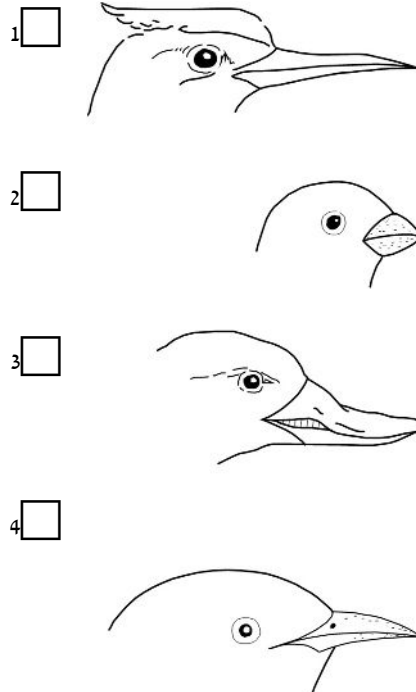
8. שפן הסלעים הוא בעל חיים החי במדבר. הוא מושפע ממרכיבי הסביבה ומשפיע עליהם. הוא חי באזורים הרריים, במחילות סלע טבעיות, ומצטיין בכושר טיפוס מעולה. שפן הסלעים ניזון מצמחים, והוא זקוק למעט מאוד מים כדי להתקיים.

א. ציינו מרכיב **דומם** אחד ששפן הסלעים **קולט** מן הסביבה.

ב. כיצד מותאם גופו של שפן הסלעים לסביבת החיים שלו?

יש לענות על שאלות 9–10 לפי מה שלמדתם בכיתה.

9. אחד מהעופות שלפניכם ניזון מיצורים חיים שאותם הוא מסנן מן המים. סמנו את המקור המותאם למזונו של העוף.

10. ציינו התאמה אחת של עופות מים לתנועה במים.

11. עורם של הדגים מכוסה בריר (נוזל חלק).
הריר מסייע לדגים ב:

- ☐₁ השגת מזון במים.
☐₂ נשימה במים.
☐₃ תנועה במים.
☐₄ התרבות במים.

.....

12. תלמידי כיתה ה' יצאו לתצפית בחצר כדי לאסוף מידע על העורב.
בטבלה שלפניכם מופיעים משפטים שכתבו התלמידים בעקבות התצפית.
סמנו ב- ☒ ליד כל משפט אם הוא נתון שאפשר לאסוף בתצפית או לא.
שימו לב: יש לסמן רק תשובה אחת ליד כל משפט.

האם המשפט הוא נתון שאפשר לאסוף בתצפית?		משפטים שכתבו התלמידים בעקבות התצפית
כן	לא	
☐ ₁	☐ ₂	• הקן של העורב נמצא על עץ הברוש.
☐ ₁	☐ ₂	• העורב חכם מאוד.
☐ ₁	☐ ₂	• המקור של העורב עבה.
☐ ₁	☐ ₂	• על הקרקע היו שלושה עורבים.
☐ ₁	☐ ₂	• הצבעים של העורב הם אפור ושחור.

13. איזה מבעלי החיים הבאים מייצר חלב להזנת הצאצאים שלו?

- ☐₁ יונה
☐₂ קרפדה
☐₃ ארנבת
☐₄ לטאה

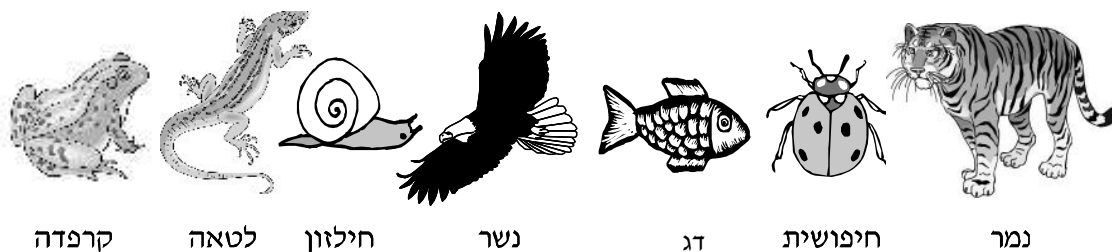

14.

א. מה מכסה את עורם של בעלי החיים השייכים למחלקת הזוחלים?

ב. מה תפקיד הכיסוי שציינתם?

15. לפניכם איורים של בעלי-חיים. מיינו בטבלה את בעלי-החיים על-פי הקבוצה שהם שייכים אליה: קבוצת בעלי החוליות או קבוצת חסרי החוליות.

א. קבוצת בעלי החוליות	ב. קבוצת חסרי החוליות

16. לפניכם משפטים המתארים מאפיינים של מחלקות בעלי-חיים.
ציינו ליד כל משפט איזו מחלקה הוא מאפיין.
היעזרו במילים שלפניכם:

יונקים, זוחלים, עופות, דו-חיים, דגים, חרקים

- א. בעלי-חיים שכסות גופם היא נוצות שייכים למחלקת ה _____ .
- ב. בעלי-חיים בעלי אפרכסות אוזניים שייכים למחלקת ה _____ .
- ג. בעלי-חיים הנושמים בעזרת זימים שייכים למחלקת ה _____ .

.....

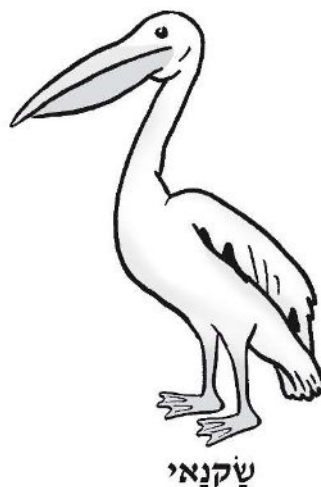
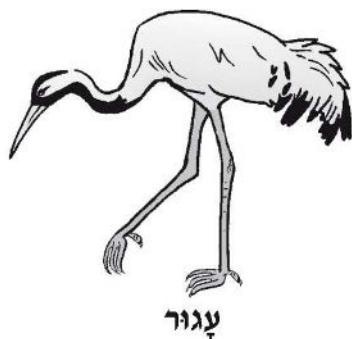
17. תלמידים הצליחו לזהות ציפור המהלכת על הקרקע. הם הבחינו שהמקור שלה ארוך ומחודד כמו באיור שלפניכם:

מהו מזונה של הציפור?

- 1 ☐ זרעים
- 2 ☐ פירות
- 3 ☐ חרקים
- 4 ☐ מכרסמים

18. עגורים ושקנאים הם ציפורים (ראו איורים) המגיעות לעמק החולה שבצפון הארץ בתקופת הנדידה. אחת מהן גורמת נזק רב לשדות הבוטנים, והאחרת גורמת נזק רב לאוכלוסיית הדגים.

התבוננו באיורים וענו על הסעיפים האלה:

א. איזו ציפור מהציפורים האלה אוכלת בוטנים בשדות? _____

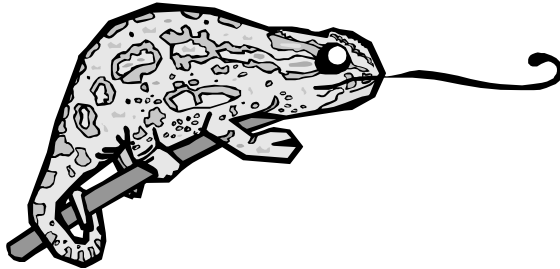
לפי מה קבעתם זאת?

לפי מבנה הראש	☐	1
לפי אורך הרגל	☐	2
לפי צורת המקור	☐	3
לפי אורך הצוואר	☐	4

ב. לפי מבנה הרגליים של השקנאי, מהי סביבת החיים שלו? _____

לפי מה קבעתם זאת? _____

שאלות 19-22 מתייחסות לקטע המידע.

הזיקית

הזיקית שייכת למחלקת הזוחלים. היא חיה על עצים או על שיחים ירוקים. גופה של הזיקית דק וגמיש, ומאפשר לה לעבור במעברים הצרים שבין הענפים לעלים.

הזיקית מטפסת על העץ בעזרת רגליה הארוכות. בעזרת זנבה הארוך ובעזרת אצבעות רגליה היא נאחזת בענפים, וכך היא מצליחה לעבור ממקום למקום.

הזיקית ניזונה מחרקים קטנים. עיניה של הזיקית בולטות ומאפשרות לה להסתכל לכיוונים שונים באותו הזמן. כאשר היא מבחינה בחרק הנמצא במרחק של 10-20 סנטימטרים ממנה, היא שולפת לעברו במהירות את לשונה הארוכה והדביקה, וצדה אותו.

הזיקית יכולה לשנות את צבע עורה. בדרך כלל צבע עורה של הזיקית הוא ירקרק, כצבע עלי העצים שעליהם היא נמצאת, וכך היא מצליחה להסוות את עצמה היטב בסביבתה. צבע עורה של הזיקית יכול להשתנות בהשפעת גורמים שונים, כמו: אור, טמפרטורה, נוכחות של זיקיות אחרות בקרבת מקום או נוכחות של אויב בסביבתה. בחודשי הסתיו נקבת הזיקית חופרת גומה (בור קטן) באדמה הלחה, ובה היא מטילה בין 10 ל-30 ביצים. מן הביצים בוקעות זיקיות קטנות.

19. על פי המתואר בקטע, ציינו שתי התאמות במבנה גופה של הזיקית לחיים על עצים ועל שיחים.

- _____
- _____

20. על פי המתואר בקטע, אפשר להסיק שהזיקית היא:

- ☐₁ צמחונית.
☐₂ טורפת.
☐₃ אוכלת כול.
☐₄ מייצרת מזון.

21. על פי המתואר בקטע, ציינו שני איברים בגופה של הזיקית המותאמים להשגת מזון.

- _____
- _____

22. הזיקית יכולה לשנות את צבע עורה בהתאם לסביבה שבה היא נמצאת.
לאיזה צורך חיוני מסייעת יכולת זו?

- ☐₁ הגנה
☐₂ גדילה
☐₃ נשימה

הסבירו את תשובתכם. _____
